

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת

לך-לך

תשפ"ד

גיליון מס'

660

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

זעקתו של הרש"ר הירש

קריאת ה"לך-לך"! עודנה
מהדהדת עד היום, תובעת
מאנשים שתכונת-נפשם הינה
להשפיע על הסובב - לא
להיות אדישים, אלא להיות
יוזמתיים ולהשפיע על סביבתם

לך לך מארצך וממולדתך ומפית אביך אל
הארץ אשר ארצך (בראשית יב, א)

אברהם אבינו מצטווה לצאת מארבע-אמותיו
שלו. מכל מה שמוגדר כיום 'אזור-הנוחות':
המשפחה, ארץ-מגוריו וכדומה. "אל הארץ אשר
אראך".

דומה, שאפשר לפרש את המסר האלוקי
לאברהם אבינו - כך:

הקב"ה מוליך את אברהם אבינו אל ייעודו
על-י-חלד: בניגוד לנח, הוא לא יתכנס בתוך
תיבתו שלו ולא יתור אחרי ההשפעה על אחרים
- דבר שבגיננו זכה לביקורת - אלא ייעודו בעולם
הוא היציאה מן המצר הפרטי - אל המרחב.
השפעה עצומה על העולם הגדול הסובב.

מהותו ואופיו של "אברהם אוהבי" זה
להשפיע על העולם. מידתו מידת החסד - הלא
מעצם טיבה וטבעה היא הרעפת טוב בלתי-פוסק

על אחרים. לא לעמוד מנגד מול אירועים
מקוממים שמתרחשים.

תפקידו וייעודו להקריא שם-שמיים בפי כל
ברייה, שעוד הרבה ייראו, כמוהו, את האור כי
טוב. שעוד רבים ישברו את פסילי-השקר, כפי
שהוא ניתן את פסילי אביו.

אברהם אבינו נהפך למהות של "והיה ברכה"
- להיות משפיע ומביא ברכה על העולם.

2. "ואגדלה שמך"

ואגדלה שמך. שאודיע טבעך בעולם: ואעשך
לגוי גדול. לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים:
ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון,
וממעטת את השם, לכך הוזקק לשלשה ברכות
הללו, שהבטיחו על הבנים, ועל הממון ועל השם
(רש"י)

התבוננתם פעם מה פשר עניין "ואגדלה
שמך"? כלום אברהם אבינו זקוק ל"שם טוב"?

ברם, היא הנותנת: כדי להשפיע על העולם
ושהדברים יעשו רושם על לב השומעים, זקוק
אברהם אבינו ל"שם טוב" וכן ל"אודיע טבעך
בעולם". כי מי שיש לו שליחות וייעוד להשפיע
על המונים - צריך שיימצא חן בעיני הכל.

3. אל תעמוד מנגד!...

קריאת ה"לך-לך" עודנה מהדהדת עד היום,
תובעת ודורשת מאנשים שתכונת-נפשם הינה
להשפיע על הסובב, לא להיות אדישים ולא
לשקוט על השמרים אלא להיות יוזמתיים
ולהשפיע על הנעשה בסביבתם:

נר לרגליי ואור לנתיבותיי, היו הדברים
הנוקבים עד-תהום שכתב - כבר אז - מרן

הרש"ר הירש זצוק"ל שהבין לרוחו של דור
ולרוחם של דורות אחרונים (ותודות לידידי בן-
העלייה הבה"ח אליה סופר הי"ו שאינה אותם
לידי). כה חקק עלי-ספרו ('במעגלי שנה' - חלק
ג', חודש אייר, עמוד קס"ג):

כל מי שיש בו כשרון כתיבה או דיבור ולא
ניצל את כשרונו כדי לכתוב או לדבר אל הציבור,
הרי הוכיח בזה שאין בו העוז לפעול למען ענין
קדוש, אשר מחובתו להקריב אפילו את חייו
בעדו, והריהו מתחייב אפוא בנפשו על ביטול
מצווה נעלה זו. כאשר מדובר בעניינים כה
חשובים וקדושים, חובה על כל אחד לפעול בכל
כוחותיו וכשרונותיו, ללא כל השתמטות.

אם תקופתנו עומדת בסימן של ריבוי-כתיבה,
הרי עלינו לנצל גם את האמצעי הזה בכל יכולתנו
וכושרנו. בתחום זה עדיין דלים אנו מאוד..

מן הצד שכנגד מציפים אותנו במבול של
ספרות, ואנחנו כה ממעטים לכתוב. בזמן שהם
מרחיבים את הדיבור ואת הכתיבה על כל דבר
קטן, אסור לנו לחבוק ידיים ולשתוק בנוגע
לעניינים הנעלה והנשגב. שתיקתנו עלולה
להתפרש על-ידי האחרים, כאילו ענייננו כבר ירד
מעל הבמה הציבורית וכבר עבר עליו הכלל..

והרש"ר ממשיך בזעקתו הכאוהב:

האמנם כה מזלזלים אתם בערכה של דעת-
קהל זו? האינכם סבורים כי ענייני היהדות
הנאמנה היו מוצאים יותר הד בלב הדור אילו
במשך עשרות השנים האחרונות לא הייתם
מתכנסים בתוך עצמכם ולא הייתם נרתעים
מלהשמיע מילה אחת בפומבי? האינכם סבורים
כי אדישותכם זו גרמה לכך, שגם הדעות המעטות
שהשמענו מפעם לפעם היה להן צליל כה מוזר
ומשונה באזני האדם מן החוץ, כך שלא היה להן
כל סיכוי של השפעה?

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

"אולי עדיף לא לדעת מה קורה?"...

הורים שואלים: מה לעשות עם בנים/בנות שמתחברים לאמצעי תקשורת בזמן המלחמה, וטענתם בפיהם: הרי צריך להתעדכן?

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א

ראש מכון 'שתולים' לנוער

אז קודם-כל כדאי להזדהות עם הטיעון שלהם, כי הוא נכון ביסודו.

אני לא מסכים עם אלו המקשים-מפריכים: "בשביל מה צריך לדעת מה קורה?" או קובעים: "עדיף לדעת כמה שפחות".

אדם צריך לדעת על מאורעות הקורים בעולם שמסביבו.

גם משום שאנחנו צריכים לכלכל את צעדינו לאור הנתונים המתרחשים עכשיו בשטח. גם משום שאסור להיות אדישים לצערם הנורא של אחינו ובשרינו, וצריך להתעניין בגורלם.

וגם משום שהמאורעות שמסביבנו הם חלק מסיפור חיינו, ומי שמנסה להתנתק מהם, בעצם מתנתק מעצמו. שהרי הקב"ה מדבר אלינו דרך המאורעות הנוראים הללו, וההקשבה אליהם היא בעצם הקשבה לדבר ה'.

אלא מה? החיבור לחדשות צריך להיות בגבול. מספיק להשקיע זמן מסוים ביום כדי להתעדכן. אם מתחברים לאמצעי תקשורת ללא גבול - נכנסים לעולם של רדיפה אובסיסית עד כדי התמכרות.

איך מתעדכנים תוך שמירה על הגדרים?

בזמנים כאלו יש נסיון כפול ומכופל להתחבר לכלי תקשורת אסורים או מפוקפקים.

יש להמליץ - לנו עצמנו ולילדינו - שמי שנצרך לחדשות, שיתחבר אך ורק לכלי תקשורת כשרים.

תלמודא

מושג תלמודי אחד

שָׁבַע - החייב

בסעודת שבת? (ב')

בשבוע שעבר הבאנו מעל בימה זו את דברי הגמרא בתחילת פרק 'ערבי פסחים' (פסחים זט, ב) השואלת על דברי המשנה הפותחים את הפרק לפיהם אסור לאכול סעודה משעת המנחה ולמעלה בערבי פסחים, מדוע נקטה דבריה רק על פסחים בעוד הדין כבר נאמר לגבי שבתות וימים-טובים. מיישבת הגמרא: גם לפי דעת רבי יהודה המתיר לנהוג כן בערבי שבת, כאן הוא יודה לאסור משום חיוב אכילת מצה, ואכילת סעודה בערב החג לא מאפשרת אכילת מצה לתיאבון.

אולם בירושלמי בתחילת פרק זה נראה כי הוא חוקל על דברי הבבלי וכי הוא סבור שהמשנה אכן הולכת רק לפי דברי רבי יהודה הנוקט שגם בערבי שבתות אין לאכול מן המנחה ולמעלה, בניגוד לדעת רבי יוסי (אם כי לפי זה, השאלה של הגמרא כאן בוודאי נשאלת במלוא עוזה: מה חידוש חידשה המשנה במצה אם דין זה תקף בכל ערבי שבתות וימים-טובים).

ברש"י כאן וכן ב'קרבן העדה' על הירושלמי נראה שנימוקו של רבי יהודה הינו שיש לדאוג כי הקידוש וסעודות השבת יהיו חביבים עליו. ויש ללמוד גדר זה.

בפשטות נראה כי הדין נובע מעניין מצוות 'עונג שבת' - שאם ימלא כריסו בערב השבת, הרי שיקוף באכילת השבת, וכך הסעודה איננה חביבה עליו. אלא שלפי זה אין מקום להקיש זאת למצה שהרי כאן לכאורה אין דין 'עונג יום-טוב'.

מהלך נוסף הוא, והוא נוטה בדקדוק הלשון של רש"י שכתב דבריו גם על קידוש שבו פחות נמצא עניין ה'עונג' - שיש כאן עניין כללי של חביבות המצוות, וכבוד המצוות. היינו, שאדם שמחבב ומכבד את המצווה - שומר לה מקום, ולא ממלא כריסו עד שהיא הופכת לטפלה בעבורו.

ובדוגמא לדבר מהעניין הכללי שמצינו בסוגיית שבת (גמרא שבת כב, א): "שלא יהיו מצוות בזויות עליו" הנאמר לגבי כיסוי דם ברגליו שבכך מראה שלא מכבד את המצווה, ומתוקף דין כללי זה, כך אפשר, על האדם לכבד את המצווה ולא להפכה לנוהה בכך שממלא כריסו ולא מותיר מקום לסעודת השבת. ולפי זה הדין יכול להתאים גם לגבי מצה, ומובן היקשו של הירושלמי. ועיין.

מה עושים עם ילדים/נערים שמתחברים על דעת עצמם במינון לא ראוי או לאמצעי תקשורת מפוקפקים?

כשמדובר בילדים עד גיל בר מצוה - יש להפעיל עליהם משמעת בדרך נכונה, ולאכוף את כללי הבית. בלי כעסים, אימים ועונשים. אלא להשמיע את הדרישה שלכם בבהירות, באסרטיביות ובעקביות. וכמובן כמובן דוגמא אישית חובה!

כשמדובר בנערים/נערות מעל גיל בר מצוה - חשוב מאד להבדיל הבדלה קריטית בין מקרים של משמעת לבין מקרים של תהליך.

יש מקרים בהם הנער המתבגר הוא משלנו ואיתנו לכל דבר וענין. לא מורד, לא מחפש משהו שונה, ולא סובל ממצוקה מסוימת. אלא שהוא מתקשה להציב לעצמו גבולות, ולכן הוא צריך את עזרתנו בהצבת גבולות.

דוגמא לגבולות: "לא מקשיבים לחדשות יותר מ-30 דקות ביום". "לא משתמשים במחשב אחרי 11:00 בלילה". וכדומה.

אך יש מקרים בהם הנער בעיצומו של תהליך התבגרות מורכב. וכזוה הסיפור, העבודה שלנו היא לא להתעסק עם גבולות, אלא - להקשיב לתהליך!

(למעשה, רוב השאלות שמגיעות אלי בנושא זה, הם מהסוג השני!).

כיצד נצליח להבדיל בין המקרים?

קל מאד לטעות בין 'תיקי משמעת' ל'תיקי תהליך', ואני נתקל יום יום בטעויות האלו לצערי.

בדרך כלל אם זה מקרה של חוסר בהצבת גבולות, אזי אין הרבה בעיות נלוות אחרות. אלא הבעיות מתמקדות סביב הגבולות, ורק שם.

אך במקרים שהנער עובר תהליך, בדרך כלל יש עוד הרבה איתותים ברקע, שמהבהבים וקוראים לנו: "אני עובר תהליך. תהיו איתי!".

דוגמאות לאיתותים מהבהבים:

בעיות במציאת חברות / איחורים וחיסורים מרובים לישיבה / "שכחה" להתפלל / הצקות לאחים / גניבת כספים / ויכוחים אידיאולוגיים עם הורים / שינה מרובה ודכאוניות.

איתותים אלו ודומיהם מלמדים אותנו שבגנו או בתנו היקרים, עוברים תהליך. נסו להקשיב לו בערנות, ולחפש את התזרים הבאים:

משהו מציק לו / תסכול וכשלון מתמשכים / בורח אל התקשורת והטכנולוגיה / עובר תהליך התבגרות כואב / הוא מחפש, מברר / מורד / עובר תהליך נשירה

לקבלת חומרים חינוכיים נוספים
מהרב פליסקין: 6466505@gmail.com

***

כברת-דרך עשה
עימה סבה רבי
אריה לווין זצ"ל,
שעשה את דרכו
לבית-החולים
כדי לראות האם,
חלילה, נפטרה
אחד מפצועי

המלחמה במהלך הלילה, ולדאוג, אפוא, כי אשתו לא תיוותר עגונה.

עד מחצית הדרך, פסעו הסבא והנכדה המסורה יחד - דרך אחת שכל-
כולה חסד שנעשה במסירות הרואית, כאשר במחצית הדרך נפרדות
דרכיהם והנכדה ממשיכה לכיוון תחנת-החלוקה בשכונת מאה-שערים.

כששאלה אותו פעם בתו מדוע כה חשוב לו לשמוע ששבה הביתה, השיב
בתשובה שהבהילה את הנוכחים:

"כל זמן שאינך שבה הביתה אינני יכול להתרכז היטב בלימודי - וביכולתי
ללמוד רק את הספר 'משנה למלך'; אולם רק אחרי שמודיעים לי ששבת
הביתה בשלום ביכולתי להתעמק בלימוד רשב"א בעיון...".

"תורה שלמדתי באף".

חסד בתוך התופת

"... היא נטלה את עטרת היוזמה ובאומץ רב
צעדה מידי יום לשכונת מגוריה כדי לקבל
את ה'תלוש', זאת כדי לא לבטל את אביה
הגדול, מרן הגאון רבי יוסף זצוק"ל, ששקד
על תלמודו ללא הרף, מתוך מתיקות עצומה

בת 16 שנה בלבד הייתה הנערה בת-שבע אלישיב (לימים הרבנית
קנייבסקי ע"ה), כשפרצה מלחמת-השחרור.

פגזים ירדנים נותרו מכל עבר, ולמשפחה לא נותרה הברירה אלא לעזוב
את שכונת מגוריה - מאה שערים, שהייתה בחזית הסכנה, לטובת שכונת
'משכנות' בה התגורר הסבא הגדול, הצדיק הירושלמי רבי אריה לווין
זצ"ל.

באותה תקופה חילקו 'תלושים' למזון לפי אזורים, ובהיות והמשפחה
הייתה רשומה בכתובתה המקורית, היה עליהם לשלוח דבר יום ביומו מאן
-דהו שילך לתחנת-החלוקה בשכונת מאה-שערים על-מנת לקבל את
קצבת המזון היומית.

מובן שלא היה זה דבר של מה-בכך. שריקות הפגזים נשמעו מכל עבר,
והיה זה מהלך שיש בו סיכון עצום, אך כדי לא לבטל את אביה הגדול, מרן
הגאון רבי יוסף זצוק"ל, ששקד על תלמודו ללא הרף, מתוך מתיקות
עצומה, בת-שבע ('שבע' בעגה המשפחתית), נטלה את עטרת היוזמה
ובאומץ רב צעדה מידי יום לשכונת מגוריה כדי לקבל את ה'תלוש'. דבר
לא העיב על שקידתו של האב.

אך עם-זאת הוא ביקש מבתו הצדקנית כי תעדכן אותו כשחוזרת, גם אם
טרוד בתלמודו, כדי שיידע שלא אונה לה כל רע בדרך.

[ככלל, מסירותה המופלאה למען לא יופרע לימודו של אביה הגדול -
לימים פוסק הדור - נודעה בשערים ובשכונת 'מאה שערים'. כשהייתה
ילדה, כאשר התעורר אחד מאחיה העוללים ופרץ בבכי, הייתה זו היא
שהרימה איתו ויוצאת עימו בלאט החוצה, ומנסה להרדימו בשנית].

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מודפסת בנחות
מוגבלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן

לקבל את הגיליון ללא תמורה -

בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

הלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

יהודי נשאר יהודי

צור עדויות מתוך התופת: הנקודה היהודית שבערה בתוך האש ותמרות-העשן של שמחת-תורה תשפ"ד

1. מימד לחיים

48 שעות מורטות-עצבים היו מנת-חלקה של הגב' פילו מקיבוץ בארי. בראיון לתקשורת סיפרה: "... מסביב יש גיהינום. המחבלים ניסו לקדוח את הדלת של הממ"ד, ניסו לפוצץ את הדלת של הממ"ד, במשך כמעט 40 שעות לא הייתה הפסקה בניסיונות להיכנס לממ"ד שלי. שמעתי קולות של דוברי ערבית במשך כל היומיים האלה, ורעשים איומים מבחוץ. ניסו גם לפוצץ לי את החלון של הממ"ד, ולא הצליחו. כל דקה היה לי נס".

בנה, שגר קרוב לקיבוץ בארי, התקשר והודיע כי בא לחלצה יחד עם הכוחות. בינתיים המחבלים המשיכו עם הפצצות על הממ"ד שלי מכל הכיוונים, ומהחלון אני שומעת מישוה עם מבטא ערבי צועק 'נרקיס תצא, נרקיס תצא'. המשכתי להיות בממ"ד והמשכתי להודות לקב"ה ולהגיד לו 'תודה רבה לך, אני מוגנת, בורא עולם, תודה רבה'. בינתיים כל הממ"ד שלי רועד מהפיצוצים. בהמשך הגעתי לשער היישוב ופגשתי את הכוחות שהיו שם" (הגב' פילו, קיבוץ בארי)

2. בקשתו של הטייס

"ביקרתי השבוע במחנות הצבא, בחיל האוויר ועוד כמה חילות. אי-אפשר לתאר את המצב, בכל מקום יש התעוררות ושירה, צדקה וחסד.

"בין השאר ביקרתי ברמת דוד, שזה בסיס ענק של חיל האוויר. ראיתי את המטוסים ממריאים ועולים לכיוון עזה, פגשתי טייסים שירדו מהמטוסים והתחבקו איתי.

"אחד הטייסים ניגש אלי וסיפר בכאב שבנו חולה ומאושפז בתל השומר, "הייתי מצפה לראות רבנים ובני תורה שיבואו לעודד ולברך את הפצועים".

"כך מדבר טייס קיבוצניק! רוצים להתברך ולהתעודד על ידי בני תורה!

"לכן מי שיש לו אפשרות בשעות בין הסדרים, או כאלו שעובדים לפרנסתם ויכולים למצוא זמן למשימה קדושה זו, מצווה גדולה כרגע במצב הקשה להראות אהבה כלפי כל יהודי, ולהתנדב בכל מה שיקדש שם-שמים" (הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א - רבה של מגדל-העמק, גיליון אור שולחן השבת, פרשת נח תשפ"ד)

2. תפילין מהשואה

אנשי זק"א, שעשו עבודת-קודש הרואית למען כבוד המתים בקיבוץ החבול בארי, שספג מכה רציחנית מהמחבלים

מתנדבי זק"א בקיבוץ בארי

הארורים במהלך הפרעות ביום שמחת-תורה, נכנסו בשבוע שעבר לקיבוץ כדי לחלץ תפילין ישנות שעברו בירושה מזה כמה דורות.

התפילין שייכות למשפחה שנרצחה כמעט כולה, הורים ושתי בנות. רק בן אחד נותר לפליטה, ובשבוע הבא יחגוג בר מצווה. הבן ביקש שביאו לו את התפילין שהיו שייכות עוד לסבא רבא שלו שנרצח בשואה, ומאז עברו מאב לבנו.

3. "צעקתי שמע ישראל"

שעות ארוכות ציפו תושבי העוטף לכוחות שיגיעו לחץ אותם. בינתיים הם שומעים קולות ירי של מחבלים, והם מסתתרים בממ"ד, ואף עדים לניסיונות לקדוח בו. המתח היה עצום. אחרי, כאמור, שעות ארוכות של דאגה וכשהשמועות הנוראות מתרוצצות, הגיעו החיילים. אך גם אז, התושבים לא היו בטוחים שמעבר לדלת נמצאים יהודים. הם חששו, ובצדק, לפתוח את הדלת של הממ"ד. אחד הניצולים סיפר: "צעקתי 'שמע ישראל' והם ענו 'ה' אלוקינו ה' אחד' - ידעתי שזה אנשים 'משלנו' - ופתחתי את הדלת".

חדש!

אבהם ישראל פרידמן

גם שם 2

בסדרה! השני

סיפור השנחה אישיים ומסתיעים בסדרות החיים

כלל הסיפורים - אמתיים ואותנטיים!

לפרטים ולרכישה, המו"ל: מכון "בלבבי": פלא: 0504116867

דוא"ל: abyisrael@gmail.com (לא ניתן להשיג בחנויות)

במכון ניתן להשיג גם את הסדרה החינוכית המבוקשת: 'דרכו'.